

Державна установа «Інститут стоматології та щелепно-лицевої хірургії
Національної академії медичних наук України»
ДУ «ІСЩЛХ НАМН»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради
ДУ «ІСЩЛХ НАМН»

Протокол № 8 від «12» 04 2021 року

Уведено в дію наказ директора

№ 38/1 від «19» 04 2021 року

Директор ДУ «ІСЩЛХ НАМН»

Станіслав ШНАЙДЕР

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Стоматологія»

Рівень підготовки –

третій (освітньо-науковий)

(назва рівня вищої освіти)

Галузь знань –

22 «Охорона здоров’я»

(шифр і назва галузі)

Спеціальність –

221 «Стоматологія»

(код і найменування спеціальності)

Ступень, що присвоюється – доктор філософії

м. Одеса 2021

Дисципліна викладається у Державній установі «Інститут стоматології та щелепно-лицевої хірургії Національної академії медичних наук України» здобувачам ступеню доктора філософії у рамках виконання освітньо-наукової програми.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Стоматологія» складена на підставі освітньо-професійної програми третього рівня вищої освіти з підготовки докторів філософії зі спеціальності 221 «Стоматологія» ДУ «ІСЦЛХ НАМН» затверджена Вченою радою (протокол № ____ від ____ 2021 року) та введено в дію наказом директора ДУ «ІСЦЛХ НАМН» від «____» ____ 2021 р. № ____.

Програма обговорена та схвалена на засіданні експертної проблемної комісії ДУ «ІСЦЛХ НАМН» протокол № ____ від ____ 2021 року .

Розробники:

Прізвище, ім'я, по батькові	Науковий ступень, шифр та назва наукової спеціальності	Вчене звання	Посада та назва підрозділу (за основним місцем роботи)
Деньга Оксана Василівна	д-р мед. наук 14.01.22	професор	завідуюча відділом епідеміології та профілактики основних стоматологічних захворювань, дитячої стоматології та ортодонтії
Шнайдер Станіслав Аркадійович	д-р мед. наук 14.03.04	професор	директор
Скиба Василь Яковлевич	д-р мед. наук 14.01.22	професор	старш. наук. співр. косультативно-поліклінічного відділення
Гулюк Анатолій Георгійович	д-р мед. наук 14.01.22	професор	старш. наук. співр. відділу хірургічної стоматології
Деньга Анастасія Едуардівна	д-р мед. наук 14.01.22	старш. наук. співр.	старш. наук. співр. відділу епідеміології та профілактики основних стоматологічних захворювань, дитячої стоматології та ортодонтії

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Стоматологія» підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 221 «Стоматологія» розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. за №1556-УП, Постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 25.06.2019 р. за № 509-2019 п., «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 20.12.2015 р. за № №1187 із змінами внесеними згідно з Постановами КМ № 347 від 10.05.2018 № 180 від 03.03.2020 № 365 від 24.03.2021, «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. за № 261 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019.

Навчальна програма з дисципліни визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання та вимоги до контролю якості вищої освіти.

На вивчення навчальної дисципліни «Стоматологія» відводиться 270 годин, що становить 9 кредитів ECTS. Навчальною програмою передбачено 140 годин аудиторних занять та 130 годин самостійної роботи здобувача вищої освіти.

Форма навчання – очна, заочна.

Опис навчальної дисципліни (анотація).

«Стоматологія» – дисципліна, яка вивчає профілактику, діагностику, клініку та лікування стоматологічних захворювань зубів, пародонту, слизової оболонки порожнини рота, язика і губ, запальних процесів, новоутворень та травматичних пошкоджень щелепно-лицевої ділянки, а також дефектів зубів та зубних рядів з урахуванням вікових особливостей пацієнта та їх впливу на організм, а методи спрямовані на збереження здоров'я органів і тканин порожнини рота та щелепно-лицевої ділянки, відновлення їх анатомічної форми й фізіологічної функції терапевтичними, ортодонтичними, ортопедичними та хірургічними способами.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення захворювань органів і тканин порожнини рота та щелепно-лицевої ділянки, факторів ризику їх виникнення, патогенезу, клінічних проявів та диференційної діагностики, етика і методологія наукового дослідження у сфері стоматології, сучасні методи дослідження, отримання та аналіз даних, презентація результатів наукового дослідження з відповідними висновками.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни базуються на попередньо вивчених у закладі вищої освіти таких предметів, як анатомія людини, гістологія, ембріологія, медична біологія та фізика, біологічна та біоорганічна хімія, мікробіологія, вірусологія та імунологія, клінічна фармакологія, патоморфологія, патофізіологія, внутрішня медицина, загальна хірургія, отоларингологія, профілактика стоматологічних захворювань, дитяча терапевтична стоматологія, терапевтична, хірургічна і ортопедична стоматологія, пропедевтика дитячої, терапевтичної та ортопедичної стоматології. Під час навчання інтегрується з такими дисциплінами, як «педагогіка і психологія вищої освіти», «методологія наукового та патентного пошуку», а також закладає основи для подальшого засвоєння профільних теоретичних і клінічних професійно-практических дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь та навичок застосовувати отримані знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Стоматологія» є здобуття здобувачами вищої освіти рівня доктора філософії загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, достатніх для продукування нових ідей та направлених на розв'язання комплексних проблем в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності в дитячій стоматології, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Стоматологія» є формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії системи професійних знань, методичних вмінь, навичок і комунікацій, направлених на:

- придбання великого обсягу базових та фундаментальних медичних знань, які формують професійні компетенції лікаря-стоматолога, здатного успішно вирішувати свої професійні завдання;

- поглиблена засвоєння питань спеціальності, оволодіння сучасними методами профілактики основних стоматологічних захворювань з урахуванням вікових особливостей пацієнта;

- визначення основних етіологічних та патогенетичних чинників найбільш поширеных стоматологічних захворювань з урахуванням вікових особливостей пацієнта;

- упорядкування теоретичних знань, практичних вмінь та навичок за сучасними методами діагностики, клінічного обстеження, комплексного лікування стоматологічних хворих;

- виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених стоматологічних захворювань, проводити їх первинну та вторинну профілактику;
- удосконалення власної професійної підготовки фахівця, що володіє клінічним мисленням, добре орієнтується у стоматологічній патології та знань суміжних дисциплін;
- розробку тактики ведення пацієнта з травмою зубів та щелеп, принципи немедикаментозного і медикаментозного лікування та прогнозування перебігу хронічних травм з урахуванням вікових особливостей пацієнта;
- ідентифікування проявів різних соматичних та інфекційних захворювань в порожнині рота з урахуванням вікових особливостей пацієнта;
- придбання здатності вирішувати професійні завдання в умовах медичного страхування, знання стандартів надання медичної допомоги та готовності до внутрішньої і зовнішньої експертизи своєї діяльності;
- оволодіння вмінням аналізувати соціально-значущі проблеми та процеси, здійснювати свою діяльність з урахуванням прийнятих в суспільстві моральних і правових норм, дотримуватися правил лікарської етики;
- здатність до логічного і аргументованого аналізу отриманої інформації, співпраці і вирішення конфліктів;
- здобуття вмінь в освоєнні новітніх технологій і методик у сфері своїх професійних інтересів;
- оволодіння вмінням організації та проведення навчальних занять з дисциплін «терапевтична стоматологія», «хірургічна стоматологія», «ортопедична стоматологія» та «дитяча стоматологія»;
- здобуття навичок та вмінь з навчально-методичної виховної роботи;
- набуття навичок застосування сучасних інформаційних технологій при викладанні стоматологічних дисциплін.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття здобувачами **компетентностей**:

інтегральні:

здатність виявляти та розв'язувати комплексні проблеми, проводити незалежне оригінальне наукове дослідження та здійснювати педагогічну, професійну, дослідницьку та інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я;

загальні:

передбачають формування системного наукового світогляду, професійної етики та культурного кругозору:

ЗК1 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК2 Вміння планувати та управляти часом.

ЗК3 Вміння працювати автономно, з дотриманням етичних суджень, академічної добросередньота авторського права.

ЗК4 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї.

ЗК5 Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6 Здатність працювати в команді та до фахового спілкування з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК7 Здатність оцінювати та підтримувати якість виконуваних робіт.

спеціальні (фахові, предметні):

забезпечують здатність до продукування нових ідей і розв'язування комплексних проблем у галузі 22 «Охорони здоров'я» та/або дослідницько-інноваційної діяльності, а також до застосування сучасних методологій, методів та інструментів педагогічної та наукової діяльності за фахом 221 «Стоматологія».

СК1 Глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі охорони здоров'я, майбутньої професійної діяльності у сфері вищої медичної освіти.

СК2 Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези галузі охорони здоров'я.

СК3 Здатність розробляти та управляти науковими проектами у галузі охорони здоров'я.

СК4 Здатність обирати методи та критерії оцінки досліджуваних феноменів та процесів в галузі охорони здоров'я відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

СК5 Володіння сучасними методами наукового дослідження.

СК6 Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження.

СК7 Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.

СК8 Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.

СК9 Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

СК10 Організовувати та реалізовувати педагогічну діяльність у вищій медичній освіті, керувати науково-педагогічним (науковим) колективом.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

1.4 Інтегративними кінцевими результатами навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна є:

РН1 Демонструвати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування.

РН2 Використовувати знання та методології дослідження в цілому і методів певної сфери наукових інтересів, зокрема.

РН3 Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.

РН4 Виявляти невирішені проблеми у предметній області стоматології та визначати шляхи їх вирішення

РН5 Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

РН6 Оцінювати та упорядковувати самостійно і критично аналіз і синтез наукових даних.

РН7 Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні методи дослідження в галузі охорони здоров'я.

РН8 Виконувати та вдосконалювати сучасні методики дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності.

РН9 Розробляти та впроваджувати нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини в медичній практиці, освітньому процесі та суспільстві.

РН10 Застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, пошуку та критичного аналізу інформації.

РН11 Складення пропозицій щодо фінансування досліджень та/або проектів, реєстрації прав інтелектуальної власності.

РН12 Давати доповіді, пояснювати аргументувати результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

РН13 Оволодіння іноземною мовою на рівні достатньому для представлення та обговорення результатів своєї наукової діяльності іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних професійних, наукових та навчальних публікацій з відповідної тематики.

РН14 Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології при викладанні фахових стоматологічних дисциплін, формулювати зміст, цілі навчання,

способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та добroчесності.

РН15 Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.

РН16 Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики.

РН17 Застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності, пошуку та критичного аналізу інформації, зокрема статистичні методи медико-біологічних досліджень, системне та прикладне програмне забезпечення, новітні практики використання інформаційних систем та комунікації в охороні здоров'я.

1.5. Результати навчання для дисципліни.

Аспірант (здобувач) має знати:

- історію виникнення, розвитку та сучасний стан стоматологічної науки;
- етіологію, патогенез, класифікацію, клінічні прояви, сучасні стандарти діагностики, диференціальну діагностику, лікування, невідкладну допомогу, профілактику, прогноз при стоматологічних захворюваннях та їх ускладненнях;
- актуальні наукові завдання та проблеми стоматології;
- сучасні підходи та методи до виконання міждисциплінарних наукових досліджень;
- теорію процесу пізнання та технологію педагогічного процесу;
- сучасні досягнення за напрямком наукового дослідження.

Аспірант (здобувач) має вміти:

- проводити навчальні заняття та консультації;
- проводити аналіз типової та атипової клінічної картини найбільш поширених стоматологічних захворювань та їх ускладнень;
- визначити тактику ведення хворих з органною патологією, яка має прояви в порожнині рота;
- складати план обстеження хвого та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень найбільш поширених стоматологічних захворювань та їх ускладнень, прогнозування результатів обстеження;
- проводити новітні методи лікування в стоматології ;
- проводити аналіз стоматологічної інформації у сучасних довідниках, наукових та фахових періодичних виданнях;
- проводити дослідження відповідно обраним методам;
- інтерпретувати результати сучасних методів дослідження;

- проводити критичний аналіз даних стоматологічних, антропометричних, біохімічних, морфологічних досліджень;
- отримувати та інтерпретувати нові наукові факти, що розширюють сферу знань в досліджуваній проблемі.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Стоматологія» складається з **9** кредитів ЕКТС (**270** годин): **140** аудиторних годин, з них **40** годин – лекції та **100** годин – семінарські/практичні заняття, та **130** годин для самостійної роботи. В програмі 4 розділи.

№ з/п	Назва розділу і тем	Кількість годин			
		Лекції	Семінарські/ практичні заняття	Самостійна робота	Усього
Розділ 1 «Терапевтична стоматологія»					
1	Організація стоматологічної допомоги в Україні. Каріес зуба. Сучасні поняття етіології та патогенезу. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Сучасні концепції профілактики та лікування карієсу зубів.	2	2	2	6
2	Некаріозні ураження, що виникають до та після прорізування зубів. Патоморфологія, клініка, діагностика, диференційна діагностика. Сучасні методи лікування. Зміни кольору зубів (дисколорити) та методи їх усунення. Сучасні десенситайзери: групи, склад, властивості, методики використання.		4	6	10
3	Захворювання ендодонта (пульпіт, періодонтит). Етіологія, патогенез. Класифікація, клініка. Сучасні методи діагностики.	2	2	2	6
4	Анатомо-топографічні аспекти ендодонтії. Вибір лікувальної тактики та лікарських засобів при захворюваннях ендодонту. Сучасні тенденції ендодонтичного лікування: технології та інструменти для обробки кореневих каналів. Силери та філери, особливості пломбування.		4	4	8
5	Організація пародонтологічної допомоги хворим. Сучасні аспекти етіології та патогенезу	2	2	2	6

	запальних та запально-дистрофічних захворювань пародонту. Біоплівка та зубний камінь. Алгоритм проведення діагностики захворювань тканин пародонту. Клінічні прояви запальних, запально-дистрофічних та дистрофічних хвороб пародонта.				
6	Загальні принципи лікування пацієнтів із хворобами пародонта. Складання плану лікування згідно фаз лікування. Мультидисциплінарний підхід в періолікуванні. Новітні технології. Помилки та ускладнення в лікуванні хвороб пародонта.		2	4	6
7	Особливості обстеження хворих із захворюваннями СОПР. Первінні та вторинні елементи ураження. Первінні (самостійні) ураження слизової оболонки порожнини рота: травматичні ураження, ауто інфекційні та виразковий стоматити. Грибкові ураження слизової оболонки порожнини рота. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.		4	21	6
8	Інфекційні захворювання: грип, інфекційний мононуклеоз, ящур, дифтерія. СНІД, сифіліс, туберкульоз. Етіологія, патогенез проявів на слизовій оболонці порожнини рота, їх клініка, діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.	2	2	2	6
9	Зміни слизової оболонки порожнини рота при соматичних захворюваннях, алергічних ураженнях та екзогенних інтоксикаціях. Тактика лікаря-стоматолога.		2	4	6
10	Хвороби язика та губ. Передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Стоматогенна хроніоінтоксикація. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.	2	2	2	6
Всього за розділ «Терапевтична стоматологія»		10	26	30	66
Розділ 2 «Хірургічна стоматологія»					
1	Принципи організації хірургічної стоматологічної допомоги населенню. Загальна і спеціальна підготовка хворого до амбулаторної операції та післяопераційного періоду. Наркоз, премедикація, вибір методу знеболення при стоматологічних хірургічних втручаннях в	2	2	2	6

	умовах стаціонару і поліклініки. Аплікаційне та інфільтраційне знеболення тканин ЩЛД.			
2	Провідникове знеболення верхньої щелепи і прилягаючих м'яких тканин. Провідникове знеболення нижньої щелепи і прилягаючих м'яких тканин. Типове і нетипове видалення зубів, ускладнення, пов'язані з ними, їх лікування. Затриманні і напівзатриманні зуби, ускладнення затриманого прорізування зубів. Перикороніт: клініка, діагностика, лікування.		2	4
3	Хіургічні методи лікування періодонтиту. Гострий, гнійний одонтогений периостит. Рентгенодіагностика періодонтиту. Гострий остеомієліт щелеп. Хронічний остеомієліт щелеп (специфічний та неспецифічний). Актиноміоз, туберкулез, сифіліс. Одонтогений гайморит. Рентгенодіагностика. Лікування. Диференційна діагностика запальних захворювань щелеп.	2	2	2
4	Артрити та аррози скронево-нижньощелепного суглоба. Анкілози. Контрактури і вивихи нижньої щелепи. Рентгенодіагностика, фізіотерапія, лікування. Синдром болової дисфункції СНЦС. Хіургічне лікування болювих синдромів: невралгії, неврити ЩЛО. Диференційна діагностика причин лицевого болю.		4	4
5	Лімфаденіт, адеофлегмона. Абсеси обличчя, піднебіння, щелепно-язикового жолобка, під'язичної ділянки. Флегмони підщелепної, підборідочної ділянки, крилоподібно-щелепної ділянки. Флегмони виличної, щічної, жувальної, привушної ділянки. Флегмони скроневої ділянки, підскроневої і скроневої ямки. Навкологлоткова флегмона. Флегмона порожнини рота, язика, ангіна Джансуля-Людвига. Флегмона орбіти, кликової ямки.		4	6
6	Гострий та хронічний неспецифічний сіалоаденіт (некалькулезний і калькулезний). Рентгенодіагностика сіалоаденітів. Фізіотерапія в комплексному лікуванні сіалоаденітів. Доброкісні та злоякісні пухлини слінних залоз: клініка, диференційна діагностика, лікування.		2	2

7	Доброякісні новоутворення щелеп. Навколокореневі і фолікулярні кісти щелеп. Адамантинома, одонтома щелепи. Епуліди. Остеобластокластома, остеома, остеодисплазія та фіброзна остеодистрофія, еозинофільна гранулема, гемангіома. Фіброма, хондрома. Рентгенодіагностика, диференціальна діагностика і лікування.	2	2	2	6
8	Вогнепальні та невогнепальні пошкодження м'яких тканин ЩЛД. Опіки і комбіновані пошкодження. Вогнепальні та невогнепальні пошкодження кісток лицевого скелета. рентгенодіагностика пошкоджень лицевого скелета. Комплексне лікуванні пошкоджень щелеп.	2	2	2	6
9	Передракові захворювання і рак нижньої губи: класифікація, гістологічна будова, клінічні форми, стадії захворювання, диференційна діагностика, принципи і методи лікування (хірургічне, променеве, хіміотерапія, імунокорекція тощо), профілактика і запобігання ускладнень.	2	2	2	6
10	Рак, саркома м'яких тканин порожнини рота і обличчя, кісток лицевого черепа. Пластичне усунення дефектів щелеп та м'яких тканин ЩЛД. Рентгенодіагностика злюкісних пухлин, диференційна діагностика, лікування.		2	6	8
Всього за розділ «Хірургічна стоматологія»		10	24	32	66
Розділ 3 «Ортопедична стоматологія»					
1	Підвищене стирання твердих тканин зубів. Етіологія, патогенез. Клінічні форми. Діагностика. Ортопедичні методи лікування підвищеного стирання зубів. Ускладнення патологічного стирання твердих тканин зубів.	2	4	6	12
2	Захворювання пародонта. Обстеження хворих із захворюваннями тканин пародонту. Задачі ортопедичного втручання в комплексному лікуванні захворювань тканин пародонту. Шини та шини-протези, їх класифікація, показання до застосування. Клініко-технологічні етапи виготовлення незнімних шин. Клініко-технологічні етапи виготовлення знімних шин. Ускладнення та їх запобігання при	4	6	10	20

	ортопедичному лікуванні генералізованого пародонтиту і пародонтозу. Показання, клініко-технологічні етапи виготовлення імедіатпротезів.				
3	Захворювання скронево-нижньощелепних суглобів. Етіологія. Патогенез. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Оклюзійно-артикуляційний синдром. Ортопедичні втручання при захворюваннях СНІЦС. Методи профілактики дисфункцій СНІЦС у стоматологічних хворих ортопедичного профілю.	2	6	8	16
4	Протезування з опорою на імплантати. Імплантати, їх класифікація. Показання і протипоказання до незнімних протезів з опорою на імплантатах, особливості клініко-лабораторних етапів їх виготовлення. Техніка отримання відбитків «відкритою» та «закритою» ложками. Виготовлення робочої моделі. Гвинтова і цементна фіксація на імплантатах. Показання і протипоказання до знімних протезів з опорою на імплантатах, особливості клініко-лабораторних етапів їх виготовлення. Можливі помилки і ускладнення та їх профілактика при протезуванні з опорою на імплантати. Комплекс гігієнічних заходів.	2	8	8	18
Всього за розділ «Ортопедична стоматологія»		10	24	32	66
Розділ 4 «Дитяча стоматологія»					
Підрозділ «Дитяча терапевтична стоматологія»					
1	Перебіг каріесу та особливості його діагностики в різні вікові періоди у дітей. Сучасні матеріали і методи лікування та профілактики каріесу тимчасових зубів. Сучасні матеріали і методи лікування та профілактики каріесу постійних зубів у дітей. Особливості лікування каріесу постійних зубів у дітей, попередження та усунення помилок.	2		2	4
2	Особливості перебігу пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей різного віку. Сучасні методи лікування пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей різного віку. Особливості перебігу та принципи лікування	2	2	4	8

	періодонтиту тимчасових та постійних зубів у дітей в різні вікові періоди. Особливості сучасної ендодонтичної техніки та її застосування у дитячій стоматології.					
3	Особливості розвитку захворювань слизової оболонки порожнини рота від вікових особливостей. Особливості росту та розвитку зубощелепної системи у дітей та їхній вплив на розвиток стоматологічних захворювань. Семіотика захворювань органів порожнини рота у дітей. Сучасні методи діагностики та лікування захворювань СОПР в дитячому віці.		2	2	4	
4	Помилки і ускладнення, пов'язані з лікуванням травматичних ушкоджень тимчасових та постійних зубів у дітей, запобігання. Некаріозні ураження зубів. Сучасні методи діагностики, лікування та профілактики. Сучасні фізичні методи профілактики та лікування стоматологічних захворювань у дітей. Вікові особливості призначення та використання фізіотерапії.		2	4	6	
Підрозділ «Дитяча хіургічна стоматологія»						
5	Загальна характеристика, особливості перебігу та ускладнення запальних процесів в кістках ЩЛД у дітей. Неспецифічні та специфічні запальні процеси в м'яких тканинах ЩЛД у дітей. Особливості видалення тимчасових та постійних зубів у дітей, профілактика ранніх віддалених ускладнень. Пухлиноподібні новоутворення щелеп – кісти (фолікулярна, резидуальна, інсуральна, первинна кісткова, кісти прорізування).		2	2	2	6
7	Патогномонічні клінічні ознаки травматичних ушкоджень тканин ЩЛД у дітей. Сучасні методи діагностики. Принципи лікувальної тактики при пошкодженнях м'яких тканин обличчя, зубів, кісток. Запальні одонтогенні кісти щелеп від тимчасових та постійних зубів. Гострі та хронічні, одонтогенні та неодонтогенні лімфаденіти щелепно-лицевої ділянки. Одонтогенні та неодонтогенні абсцеси щелепно-лицевої ділянки.. Хронічні захворювання		2	4	6	

	слинних залоз у дітей: паренхіматозний та інтерстиційний сіалоаденіт.			
8	Вроджені вади розвитку ЩЛД. Незрошення губи. Короткі вуздечки губ та язика. Мілкий присінок. Вроджені вади розвитку ЩЛД. Незрошення піднебіння. Сучасні принципи лікування, диспансеризації та реабілітації дітей з вродженими вадами ЩЛД. Особливості знеболення хірургічних втручань в ЩЛД дітей.	2	2	4
9	Анатомо-фізіологічні (вікові) особливості будови, перебігу запальних уражень СНЩС та слинних залоз у дітей. Гострі запальні захворювання скронево-нижньощелепного суглоба (СНЩС) у дітей - артрити. Хронічні запальні захворювання СНЩС (хронічний артрит, вторинний деформований остеоартроз, анкілоз) у дітей. Діагностика, диференційна діагностика та лікування анкілозу СНЩС.	2	2	6
10	Травматичні пошкодження зубів у дітей (забій, вивихи – повний, неповний, інтрузійний). Травматичні пошкодження кісток ЩЛД у дітей. Травми м'яких тканин, зубів, кісток лицевого скелету у дітей. Принципи та особливості проведення ПХО і пластичних операцій у дітей.	2	4	6
Підрозділ «Ортодонтія»				
11	Сучасний підхід до лікування аномалій зубних дуг та аномалій положення окремих зубів. Сучасний погляд на лікування дистального прикусу. Сучасний підхід до лікування мезіального прикусу.	2	2	4
12	Сучасний підхід до лікування вертикальних аномалій прикусу. Сучасний погляд на лікування трансверзальних аномалій прикусу. Сучасні діагностичні методи в діагностиці зубо-щелепних аномалій.	2	2	4
13	Розшифрування телерентгенограм за Бьорком та за Стейнером. Аналіз сагітального співвідношення за Вімсу (Wits). Джерела помилок при цефалометричному дослідженні.	2	2	4
14	Біомеханіка переміщення зубів в трьох взаємоперпендикулярних площинах. Хірургічні методи, які використовуються при лікуванні ортодонтичних хворих. Втручання в межах	2	2	6

	м'яких тканин, слизової оболонки та зубних рядів. Хірургічні втручання в межах в межах альвеолярного паростку. Хірургічні втручання в межах в межах базальних частин щелеп та інших ділянках черепу.			
15	Використання новітніх знімних та незнімних ортодонтичних апаратів в лікуванні ортодонтичних хворих. Сучасні технології застосування незнімної ортодонтичної техніки.		2	2 4
	Всього за розділ «Дитяча стоматологія»	10	26	36 72
	Всього по дисципліні	40	100	130 270

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1 «Терапевтична стоматологія»		
1	Організація стоматологічної допомоги в Україні. Карієс зуба. Сучасні поняття етіології та патогенезу. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Сучасні концепції профілактики та лікування каріесу зубів.	2
2	Захворювання ендодонта (пульпіт, періодонтит). Етіологія, патогенез. Класифікація, клініка. Сучасні методи діагностики.	2
3	Організація пародонтологічної допомоги хворим. Сучасні аспекти етіології та патогенезу запальних та запально-дистрофічних захворювань пародонту. Біоплівка та зубний камінь. Алгоритм проведення діагностики захворювань тканин пародонту. Клінічні прояви запальних, запально-дистрофічних та дистрофічних хвороб пародонта.	2
4	Інфекційні захворювання: грип, інфекційний мононуклеоз, ящур, дифтерія. СНІД, сифіліс, туберкульоз. Етіологія, патогенез проявів на слизовій оболонці порожнини рота, їх клініка, діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.	2
5	Хвороби язика та губ. Передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Стоматогенна хроніоінтоксикація. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.	2
Розділ 2 «Хірургічна стоматологія»		
6	Принципи організації хірургічної стоматологічної допомоги населенню. Загальна і спеціальна підготовка хворого до амбулаторної операції та післяоператійного періоду. Наркоз, премедикація, вибір методу знеболення при стоматологічних	2

	хіургічних втручаннях в умовах стаціонару і поліклініки. Аплікаційне та інфільтраційне знеболення тканин ЩЛД.	
7	Хіургічні методи лікування периодонтиту. Гострий, гнійний одонтогений периостит. Рентгенодіагностика періодонтиту. Гострий остеомієліт щелеп. Хронічний остеомієліт щелеп (специфічний та неспецифічний). Актиноміоз, туберкулез, сифіліс. Одонтогений гайморит. Рентгенодіагностика. Лікування. Диференційна діагностика запальних захворювань щелеп.	2
8	Доброкісні новоутворення щелеп. Навколокореневі і фолікулярні кісти щелеп. Адамантинома, одонтома щелепи. Епуліди. Остеобластокластома, остеома, остеодисплазія та фіброзна остеодистрофія, еозинофільна гранулема, гемангіома. Фіброма, хондрома. Рентгенодіагностика, диференціальна діагностика і лікування.	2
9	Вогнепальні та невогнепальні пошкодження м'яких тканин ЩЛД. Опіки і комбіновані пошкодження. Вогнепальні та невогнепальні пошкодження кісток лицевого скелета. рентгенодіагностика пошкоджень лицевого скелета. Комплексне лікування пошкоджень щелеп.	2
10	Передракові захворювання і рак нижньої губи: класифікація, гістологічна будова, клінічні форми, стадії захворювання, диференційна діагностика, принципи і методи лікування (хіургічне, променеве, хіміотерапія, імунокорекція тощо), профілактика і запобігання ускладнень.	2

Розділ 3 «Ортопедична стоматологія»

11	Підвищене стирання твердих тканин зубів. Етіологія, патогенез. Клінічні форми. Діагностика. Ортопедичні методи лікування підвищеного стирання зубів. Ускладнення патологічного стирання твердих тканин зубів.	2
12	Захворювання пародонта. Обстеження хворих із захворюваннями тканин пародонту. Задачі ортопедичного втручання в комплексному лікуванні захворювань тканин пародонту. Шини та шини-протези, їх класифікація, показання до застосування. Клініко-технологічні етапи виготовлення незнімних шин. Клініко-технологічні етапи виготовлення знімних шин. Ускладнення та їх запобігання при ортопедичному лікуванні генералізованого пародонтиту і пародонтозу. Показання, клініко-технологічні етапи виготовлення імедіатпротезів.	4

13	Захворювання скронево-нижньощелепних суглобів. Етіологія. Патогенез. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Оклюзійно-артикуляційний синдром. Ортопедичні втручання при захворюваннях СНЩС. Методи профілактики дисфункцій СНЩС у стоматологічних хворих ортопедичного профілю.	2
14	Протезування з опорою на імплантати. Імплантати, їх класифікація. Показання і протипоказання до незнімних протезів з опорою на імплантатах, особливості клініко-лабораторних етапів їх виготовлення. Техніка отримання відбитків «відкритою» та «закритою» ложками. Виготовлення робочої моделі. Гвинтова і цементна фіксація на імплантатах. Показання і протипоказання до знімних протезів з опорою на імплантатах, особливості клініко-лабораторних етапів їх виготовлення. Можливі помилки і ускладнення та їх профілактика при протезуванні з опорою на імплантати. Комплекс гігієнічних заходів.	2

Розділ 4 «Дитяча стоматологія»

15	Перебіг каріесу та особливості його діагностики в різні вікові періоди у дітей. Сучасні матеріали і методи лікування та профілактики каріесу тимчасових зубів. Сучасні матеріали і методи лікування та профілактики каріесу постійних зубів у дітей. Особливості лікування каріесу постійних зубів у дітей, попередження та усунення помилок.	2
16	Особливості перебігу пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей різного віку. Сучасні методи лікування пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей різного віку. Особливості перебігу та принципи лікування періодонтиту тимчасових та постійних зубів у дітей в різні вікові періоди. Особливості сучасної ендодонтичної техніки та її застосування у дитячій стоматології.	2
17	Загальна характеристика, особливості перебігу та ускладнення запальних процесів в кістках ІІЛД у дітей. Неспецифічні та специфічні запальні процеси в м'яких тканинах ІІЛД у дітей. Особливості видалення тимчасових та постійних зубів у дітей, профілактика ранніх віддалених ускладнень. Пухлиноподібні новоутворення щелеп – кісти (фолікулярна, резидуальна, інсуральна, первинна кісткова, кісти прорізування).	2
18	Анатомо-фізіологічні (вікові) особливості будови, перебігу запальних уражень СНЩС та слінних залоз у дітей. Гострі запальні захворювання скронево-нижньощелепного суглоба	2

	(СНІЦС) у дітей - артрити. Хронічні запальні захворювання СНІЦС (хронічний артрит, вторинний деформований остеоартроз, анкілоз) у дітей. Діагностика, диференційна діагностика та лікування анкілозу СНІЦС.	
19	Біомеханіка переміщення зубів в трьох взаємоперпендикулярних площинах. Хіургічні методи, які використовуються при лікуванні ортодонтичних хворих. Втручання в межах м'яких тканин, слизової оболонки та зубних рядів. Хіургічні втручання в межах альвеолярного паростку. Хіургічні втручання в межах базальних частин щелеп та інших ділянках черепу.	2
	Всього:	40

4. Теми семінарських/практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1 «Терапевтична стоматологія»		
1	Організація стоматологічної допомоги в Україні. Каріес зуба. Сучасні поняття етіології та патогенезу. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Сучасні концепції профілактики та лікування каріесу зубів.	2
2	Некаріозні ураження, що виникають до та після прорізування зубів. Патоморфологія, клініка, діагностика, диференційна діагностика. Сучасні методи лікування. Зміни кольору зубів (дисколорити) та методи їх усунення. Сучасні десенсайтизери: групи, склад, властивості, методики використання.	4
3	Захворювання ендодонта (пульпіт, періодонтит). Етіологія, патогенез. Класифікація, клініка. Сучасні методи діагностики.	2
4	Анатомо-топографічні аспекти ендодонтії. Вибір лікувальної тактики та лікарських засобів при захворюваннях ендодонту. Сучасні тенденції ендодонтичного лікування: технології та інструменти для обробки кореневих каналів. Силери та філери, особливості пломбування.	4
5	Організація пародонтологічної допомоги хворим. Сучасні аспекти етіології та патогенезу запальних та запально-дистрофічних захворювань пародонту. Біоплівка та зубний камінь. Алгоритм проведення діагностики захворювань тканин пародонту. Клінічні прояви запальних, запально-дистрофічних та дистрофічних хвороб пародонта.	2

6	Загальні принципи лікування пацієнтів із хворобами пародонта. Складання плану лікування згідно фаз лікування. Мультидисциплінарний підхід в періолікуванні. Новітні технології. Помилки та ускладнення в лікуванні хвороб пародонта.	2
7	Особливості обстеження хворих із захворюваннями СОПР. Первінні та вторинні елементи ураження. Первінні (самостійні) ураження слизової оболонки порожнини рота: травматичні ураження, ауто інфекційні та виразковий стоматити. Грибкові ураження слизової оболонки порожнини рота. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.	4
8	Інфекційні захворювання: грип, інфекційний мононуклеоз, ящур, дифтерія. СНІД, сифіліс, туберкульоз. Етіологія, патогенез проявів на слизовій оболонці порожнини рота, їх клініка, діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.	2
9	Зміни слизової оболонки порожнини рота при соматичних захворюваннях, алергічних ураженнях та екзогенних інтоксикаціях. Тактика лікаря-стоматолога.	2
10	Хвороби язика та губ. Передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Стоматогенна хроніоінтоксикація. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.	2

Розділ 2 «Хірургічна стоматологія»

11	Принципи організації хірургічної стоматологічної допомоги населенню. Загальна і спеціальна підготовка хворого до амбулаторної операції та післяопераційного періоду. Наркоз, премедикація, вибір методу знеболення при стоматологічних хірургічних втручаннях в умовах стаціонару і поліклініки. Аплікаційне та інфільтраційне знеболення тканин ЩЛД.	2
12	Провідникове знеболення верхньої щелепи і прилягаючих м'яких тканин. Провідникове знеболення нижньої щелепи і прилягаючих м'яких тканин. Типове і нетипове видалення зубів, ускладнення, пов'язані з ними, їх лікування. Затриманні і напівзатриманні зуби, ускладнення затриманого прорізування зубів. Перикороніт: клініка, діагностика, лікування.	2
13	Хірургічні методи лікування периодонтиту. Гострий, гнійний одонтогеній периостит. Рентгенодіагностика периодонтиту. Гострий остеомієліт щелеп. Хронічний остеомієліт щелеп (специфічний та неспецифічний). Актиномікоз, туберкулез, сифіліс. Одонтогенний гайморит. Рентгенодіагностика.	2

	Лікування. Диференційна діагностика запальних захворювань щелеп.	
14	Артрити та артрози скронево-нижньощелепного суглоба. Анкілози. Контрактури і вивихи нижньої щелепи. Рентгенодіагностика, фізіотерапія, лікування. Синдром бальової дисфункції СНЩС. Хірургічне лікування бальових синдромів: невралгії, неврити ІІЛО. Диференційна діагностика причин лицевого болю.	4
15	Лімфаденіт, аденофлегмона. Абсеси обличчя, піднебіння, щелепно-язикового жолобка, під'язичної ділянки. Флегмони підщелепної, підборідочної ділянки, крилоподібно-щелепної ділянки. Флегмони виличної, щічної, жувальної, привушної ділянки. Флегмони скроневої ділянки, підскроневої і скроневої ямки. Навкологлоткова флегмона. Флегмона порожнин рота, язика, ангіна Джансуля-Людвига. Флегмона орбіти, кликової ямки.	4
16	Гострий та хронічний неспеціфічний сіалоаденіт (некалькулезний і калькулезний). Рентгенодіагностика сіалоаденітів. Фізіотерапія в комплексному лікуванні сіалоаденітів. Доброякісні та злоякісні пухлини слінних залоз: клініка, диференційна діагностика, лікування.	2
17	Доброякісні новоутворення щелеп. Навколокореневі і фолікулярні кісти щелеп. Адамантинома, одонтома щелепи. Епуліди. Остеобластокластома, остеома, остеодисплазія та фіброзна остеодистрофія, еозинофільна гранулема, гемангіома. Фіброма, хондрома. Рентгенодіагностика, диференціальна діагностика і лікування.	2
18	Вогнепальні та невогнепальні пошкодження м'яких тканин ІІЛД. Опіки і комбіновані пошкодження. Вогнепальні та невогнепальні пошкодження кісток лицевого скелета. рентгенодіагностика пошкоджень лицевого скелета. Комплексне лікуванні пошкоджень щелеп.	2
19	Передракові захворювання і рак нижньої губи: класифікація, гістологічна будова, клінічні форми, стадії захворювання, диференційна діагностика, принципи і методи лікування (хірургічне, променеве, хіміотерапія, імуностимуліруючі препарати тощо), профілактика і запобігання ускладнень.	2
20	Рак, саркома м'яких тканин порожнин рота і обличчя, кісток лицевого черепа. Пластичне усунення дефектів щелеп та м'яких тканин ІІЛД. Рентгенодіагностика злоякісних пухлин, диференційна діагностика, лікування.	2

Розділ 3 «Ортопедична стоматологія»		
21	Підвищене стирання твердих тканин зубів. Етіологія, патогенез. Клінічні форми. Діагностика. Ортопедичні методи лікування підвищеного стирання зубів. Ускладнення патологічного стирання твердих тканин зубів.	4
22	Захворювання пародонта. Обстеження хворих із захворюваннями тканин пародонту. Задачі ортопедичного втручання в комплексному лікуванні захворювань тканин пародонту. Шини та шини-протези, їх класифікація, показання до застосування. Клініко-технологічні етапи виготовлення незнімних шин. Клініко-технологічні етапи виготовлення знімних шин. Ускладнення та їх запобігання при ортопедичному лікуванні генералізованого пародонтиту і пародонтозу. Показання, клініко-технологічні етапи виготовлення імедіатпротезів.	6
23	Захворювання скронево-нижньощелепних суглобів. Етіологія. Патогенез. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Оклюзійно-артикуляційний синдром. Ортопедичні втручання при захворюваннях СНЩС. Методи профілактики дисфункцій СНЩС у стоматологічних хворих ортопедичного профілю.	6
24	Протезування з опорою на імплантати. , їх класифікація. Показання і протипоказання до незнімних протезів з опорою на імплантатах, особливості клініко-лабораторних етапів їх виготовлення. Техніка отримання відбитків «відкритою» та «закритою» ложками. Виготовлення робочої моделі. Гвинтова і цементна фіксація на імплантатах. Показання і протипоказання до знімних протезів з опорою на імплантатах, особливості клініко-лабораторних етапів їх виготовлення. Можливі помилки і ускладнення та їх профілактика при протезуванні з опорою на імплантати. Комплекс гігієнічних заходів	8
Розділ 4 «Дитяча стоматологія»		
25	Особливості перебігу пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей різного віку. Сучасні методи лікування пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей різного віку. Особливості перебігу та принципи лікування періодонтиту тимчасових та постійних зубів у дітей в різні вікові періоди. Особливості сучасної ендодонтичної техніки та її застосування у дитячій стоматології.	2
26	Особливості розвитку захворювань слізової оболонки порожнини рота від вікових особливостей. Особливості росту	2

	та розвитку зубоцелепної системи у дітей та їхній вплив на розвиток стоматологічних захворювань. Семіотика захворювань органів порожнини рота у дітей. Сучасні методи діагностики та лікування захворювань СОПР в дитячому віці.	
27	Помилки і ускладнення, пов'язані з лікуванням травматичних ушкоджень тимчасових та постійних зубів у дітей, запобігання. Некаріозні ураження зубів. Сучасні методи діагностики, лікування та профілактики. Сучасні фізичні методи профілактики та лікування стоматологічних захворювань у дітей. Вікові особливості призначення та використання фізіотерапії.	2
28	Загальна характеристика, особливості перебігу та ускладнення запальних процесів в кістках ЩЛД у дітей. Неспецифічні та специфічні запальні процеси в м'яких тканинах ЩЛД у дітей. Особливості видалення тимчасових та постійних зубів у дітей, профілактика ранніх віддалених ускладнень. Пухлиноподібні новоутворення щелеп – кісти (фолікулярна, резидуальна, інсуральна, первинна кісткова, кісти прорізування).	2
29	Патогномонічні клінічні ознаки травматичних ушкоджень тканин ЩЛД у дітей. Сучасні методи діагностики. Принципи лікувальної тактики при пошкодженнях м'яких тканин обличчя, зубів, кісток. Запальні одонтогенні кісти щелеп від тимчасових та постійних зубів. Гострі та хронічні, одонтогенні та неодонтогенні лімфаденіти щелепно-лицевої ділянки. Одонтогенні та неодонтогенні абсцеси щелепно-лицевої ділянки. Хронічні захворювання слинних залоз у дітей: паренхіматозний та інтерстиційний сіалоаденіт.	2
30	Вроджені вади розвитку ЩЛД. Незрошення губи. Короткі вуздечки губ та язика. Мілкий присінок. Вроджені вади розвитку ЩЛД. Незрошення піднебіння. Сучасні принципи лікування, диспансеризації та реабілітації дітей з вродженими вадами ЩЛД. Особливості знеболення хірургічних втручань в ЩЛД дітей.	2
31	Анатомо-фізіологічні (вікові) особливості будови, перебігу запальних уражень СНЩС та слинних залоз у дітей. Гострі запальні захворювання скронево-нижньощелепного суглоба (СНЩС) у дітей - артрити. Хронічні запальні захворювання СНЩС (хронічний артрит, вторинний деформований остеоартроз, анкілоз) у дітей. Діагностика, диференційна діагностика та лікування анкілозу СНЩС.	2

32	Травматичні пошкодження зубів у дітей (забій, вивихи – повний, неповний, інтрузійний). Травматичні пошкодження кісток ЩЛД у дітей. Травми м'яких тканин, зубів, кісток лицевого скелету у дітей. Принципи та особливості проведення ПХО і пластичних операцій у дітей.	2
33	Сучасний підхід до лікування аномалій зубних дуг та аномалій положення окремих зубів. Сучасний погляд на лікування дистального прикусу. Сучасний підхід до лікування мезіального прикусу.	2
34	Сучасний підхід до лікування вертикальних аномалій прикусу. Сучасний погляд на лікування трансверзальних аномалій прикусу. Сучасні діагностичні методи в діагностиці зубо-щелепних аномалій.	2
35	Розшифрування телерентгенограм за Бьорком та за Стейнером. Аналіз сагітального співвідношення за Вітсу (Wits). Джерела помилок при цефалометричному дослідженні.	2
36	Біомеханіка переміщення зубів в трьох взаємоперпендикулярних площинах. Хірургічні методи, які використовуються при лікуванні ортодонтичних хворих. Втручання в межах м'яких тканин, слизової оболонки та зубних рядів. Хірургічні втручання в межах в межах альвеолярного паростку. Хірургічні втручання в межах в межах базальних частин щелеп та інших ділянках черепу.	2
37	Використання новітніх знімних та незнімних ортодонтичних апаратів в лікуванні ортодонтичних хворих. Сучасні технології застосування незнімної ортодонтичної техніки	2
Всього:		100

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1 «Терапевтична стоматологія»		
1	Організація стоматологічної допомоги в Україні. Каріес зуба. Сучасні поняття етіології та патогенезу. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Сучасні концепції профілактики та лікування каріесу зубів.	2
2	Некаріозні ураження, що виникають до та після прорізування зубів. Патоморфологія, клініка, діагностика, диференційна діагностика. Сучасні методи лікування. Зміни кольору зубів (дисколорити) та методи їх усунення. Сучасні	6

	десенситайзери: групи, склад, властивості, методики використання.	
3	Захворювання ендодонта (пульпіт, періодонтит). Етіологія, патогенез. Класифікація, клініка. Сучасні методи діагностики.	2
4	Анатомо-топографічні аспекти ендодонтії. Вибір лікувальної тактики та лікарських засобів при захворюваннях ендодонту. Сучасні тенденції ендодонтичного лікування: технології та інструменти для обробки кореневих каналів. Силери та філери, особливості пломбування.	4
5	Організація пародонтологічної допомоги хворим. Сучасні аспекти етіології та патогенезу запальних та запально-дистрофічних захворювань пародонту. Біоплівка та зубний камінь. Алгоритм проведення діагностики захворювань тканин пародонту. Клінічні прояви запальних, запально-дистрофічних та дистрофічних хвороб пародонта.	2
6	Загальні принципи лікування пацієнтів із хворобами пародонта. Складання плану лікування згідно фаз лікування. Мультидисциплінарний підхід в періолікуванні. Новітні технології. Помилки та ускладнення в лікуванні хвороб пародонта.	4
7	Особливості обстеження хворих із захворюваннями СОПР. Первінні та вторинні елементи ураження. Первінні (самостійні) ураження слизової оболонки порожнини рота: травматичні ураження, ауто інфекційні та виразковий стоматити. Грибкові ураження слизової оболонки порожнини рота. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.	2
8	Інфекційні захворювання: грип, інфекційний мононуклеоз, ящур, дифтерія. СНІД, сифіліс, туберкульоз. Етіологія, патогенез проявів на слизовій оболонці порожнини рота, їх клініка, діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.	2
9	Зміни слизової оболонки порожнини рота при соматичних захворюваннях, алергічних ураженнях та екзогенних інтоксикаціях. Тактика лікаря-стоматолога.	4
10	Хвороби язика та губ. Передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Стоматогенна хроніоінтоксикація. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.	2
11	Принципи організації хірургічної стоматологічної допомоги населенню. Загальна і спеціальна підготовка хворого до амбулаторної операції та післяопераційного періоду. Наркоз, премедикація, вибір методу знеболення при стоматологічних	2

	хірургічних втручаннях в умовах стаціонару і поліклініки. Аплікаційне та інфільтраційне знеболення тканин ЩЛД.	
12	Провідникове знеболення верхньої щелепи і прилягаючих м'яких тканин. Провідникове знеболення нижньої щелепи і прилягаючих м'яких тканин. Типове і нетипове видалення зубів, ускладнення, пов'язані з ними, їх лікування. Затриманні і напівзатриманні зуби, ускладнення затриманого прорізування зубів. Перикороніт: клініка, діагностика, лікування.	4
13	Хірургічні методи лікування периодонтиту. Гострий, гнійний одонтогеній периостит. Рентгенодіагностика періодонтиту. Гострий остеомієліт щелеп. Хронічний остеомієліт щелеп (специфічний та неспецифічний). Актиноміоз, туберкулез, сифіліс. Одонтогеній гайморит. Рентгенодіагностика. Лікування. Диференційна діагностика запальних захворювань щелеп.	2
14	Артрити та артрози скронево-нижньощелепного суглоба. Анкілози. Контрактури і вивихи нижньої щелепи. Рентгенодіагностика, фізіотерапія, лікування. Синдром більової дисфункції СНІЦС. Хірургічне лікування більових синдромів: невралгії, неврити ЩЛО. Диференційна діагностика причин лицевого болю.	4
15	Лімфаденіт, адеофлегмона. Абсеси обличчя, піднебіння, щелепно-язикового жолобка, під'язичної ділянки. Флегмони підщелепної, підборідочної ділянки, крилоподібно-щелепної ділянки. Флегмони виличної, щічної, жувальної, привушної ділянки. Флегмони скроневої ділянки, підскроневої і скроневої ямки. Навкологлоткова флегмона. Флегмона порожнин рота, язика, ангіна Джансуля-Людвига. Флегмона орбіти, кликової ямки.	6
16	Гострий та хронічний неспецифічний сіалоаденіт (некалькулезний і калькулезний). Рентгенодіагностика сіалоаденітів. Фізіотерапія в комплексному лікуванні сіалоаденітів. Доброякісні та злоякісні пухлини слінних залоз: клініка, диференційна діагностика, лікування.	2
17	Доброякісні новоутворення щелеп. Навколокореневі і фолікулярні кісти щелеп. Адамантинома, одонтома щелепи. Епуліди. Остеобластокластома, остеома, остеодисплазія та фіброзна остеодистрофія, еозинофільна гранулема, гемангіома. Фіброма, хондрома. Рентгенодіагностика, диференціальна діагностика і лікування.	2

18	Вогнепальні та невогнепальні пошкодження м'яких тканин ЩЛД. Опіки і комбіновані пошкодження. Вогнепальні та невогнепальні пошкодження кісток лицевого скелета. рентгенодіагностика пошкоджень лицевого скелета. Комплексне лікуванні пошкоджень щелеп.	2
19	Передракові захворювання і рак нижньої губи: класифікація, гістологічна будова, клінічні форми, стадії захворювання, диференційна діагностика, принципи і методи лікування (хірургічне, променеве, хіміотерапія, імунокорекція тощо), профілактика і запобігання ускладнень.	2
20	Рак, саркома м'яких тканин порожнини рота і обличчя, кісток лицевого черепа. Пластичне усунення дефектів щелеп та м'яких тканин ЩЛД. Рентгенодіагностика злюкісних пухлин, диференційна діагностика, лікування.	6
21	Підвищене стирання твердих тканин зубів. Етіологія, патогенез. Клінічні форми. Діагностика. Ортопедичні методи лікування підвищеного стирання зубів. Ускладнення патологічного стирання твердих тканин зубів.	6
22	Захворювання пародонта. Обстеження хворих із захворюваннями тканин пародонту. Задачі ортопедичного втручання в комплексному лікуванні захворювань тканин пародонту. Шини та шини-протези, їх класифікація, показання до застосування. Клініко-технологічні етапи виготовлення незнімних шин. Клініко-технологічні етапи виготовлення знімних шин. Ускладнення та їх запобігання при ортопедичному лікуванні генералізованого пародонтиту і пародонтозу. Показання, клініко-технологічні етапи виготовлення імедіатпротезів.	10
23	Захворювання скронево-нижньощелепних суглобів. Етіологія. Патогенез. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Оклюзійно-артикуляційний синдром. Ортопедичні втручання при захворюваннях СНЦС. Методи профілактики дисфункцій СНЦС у стоматологічних хворих ортопедичного профілю.	8
24	Протезування з опорою на імплантати. Імплантати, їх класифікація. Показання і протипоказання до незнімних протезів з опорою на імплантатах, особливості клініко-лабораторних етапів їх виготовлення. Техніка отримання відбитків «відкритою» та «закритою» ложками. Виготовлення робочої моделі. Гвинтова і цементна фіксація на імплантатах. Показання і протипоказання до знімних протезів з опорою на імплантатах, особливості клініко-	8

	лабораторних етапів їх виготовлення. Можливі помилки і ускладнення та їх профілактика при протезуванні з опорою на імплантати. Комплекс гігієнічних заходів	
25	Перебіг каріесу та особливості його діагностики в різні вікові періоди у дітей. Сучасні матеріали і методи лікування та профілактики каріесу тимчасових зубів. Сучасні матеріали і методи лікування та профілактики каріесу постійних зубів у дітей. Особливості лікування каріесу постійних зубів у дітей, попередження та усунення помилок.	2
26	Особливості перебігу пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей різного віку. Сучасні методи лікування пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей різного віку. Особливості перебігу та принципи лікування періодонтиту тимчасових та постійних зубів у дітей в різні вікові періоди. Особливості сучасної ендодонтичної техніки та її застосування у дитячій стоматології.	4
27	Особливості розвитку захворювань слизової оболонки порожнини рота від вікових особливостей. Особливості росту та розвитку зубощелепної системи у дітей та їхній вплив на розвиток стоматологічних захворювань. Семіотика захворювань органів порожнини рота у дітей. Сучасні методи діагностики та лікування захворювань СОПР в дитячому віці.	2
28	Помилки і ускладнення, пов'язані з лікуванням травматичних ушкоджень тимчасових та постійних зубів у дітей, запобігання. Некаріозні ураження зубів. Сучасні методи діагностики, лікування та профілактики. Сучасні фізичні методи профілактики та лікування стоматологічних захворювань у дітей. Вікові особливості призначення та використання фізіотерапії.	4
29	Загальна характеристика, особливості перебігу та ускладнення запальних процесів в кістках ЩЛД у дітей. Неспецифічні та специфічні запальні процеси в м'яких тканинах ЩЛД у дітей. Особливості видалення тимчасових та постійних зубів у дітей, профілактика ранніх віддалених ускладнень. Пухлиноподібні новоутворення щелеп – кісти (фолікулярна, резидуальна, інсуральна, первинна кісткова, кісти прорізування).	2
30	Патогномонічні клінічні ознаки травматичних ушкоджень тканин ЩЛД у дітей. Сучасні методи діагностики. Принципи лікувальної тактики при пошкодженнях м'яких тканин обличчя, зубів, кісток. Запальні одонтогенні кісти щелеп від тимчасових та постійних зубів. Гострі та хронічні, одонтогенні та неодонтогенні лімфаденіти щелепно-лицевої	4

	ділянки. Одонтогенні та неодонтогенні абсцеси щелепно-лицевої ділянки.. Хронічні захворювання слинних залоз у дітей: паренхіматозний та інтерстиційний сіалоаденіт.	
31	Вроджені вади розвитку ЩЛД. Незрощення губи. Короткі вуздечки губ та язика. Мілкий присінок. Вроджені вади розвитку ЩЛД. Незрощення піднебіння. Сучасні принципи лікування, диспансеризації та реабілітації дітей з вродженими вадами ЩЛД. Особливості знеболення хірургічних втручань в ЩЛД дітей.	2
32	Анатомо-фізіологічні (вікові) особливості будови, перебігу запальних уражень СНЩС та слинних залоз у дітей. Гострі запальні захворювання скронево-нижньощелепного суглоба (СНЩС) у дітей - артрити. Хронічні запальні захворювання СНЩС (хронічний артрит, вторинний деформований остеоартроз, анкілоз) у дітей. Діагностика, диференційна діагностика та лікування анкілозу СНЩС.	2
33	Травматичні пошкодження зубів у дітей (забій, вивихи – повний, неповний, інtrузійний). Травматичні пошкодження кісток ЩЛД у дітей. Травми м'яких тканин, зубів, кісток лицевого скелету у дітей. Принципи та особливості проведення ПХО і пластичних операцій у дітей.	4
34	Сучасний підхід до лікування аномалій зубних дуг та аномалій положення окремих зубів. Сучасний погляд на лікування дистального прикусу. Сучасний підхід до лікування мезіального прикусу.	2
35	Сучасний підхід до лікування вертикальних аномалій прикусу. Сучасний погляд на лікування трансверзальних аномалій прикусу. Сучасні діагностичні методи в діагностиці зубо-щелепних аномалій.	2
36	Розшифрування телерентгенограм за Бьорком та за Стейнером. Аналіз сагітального співвідношення за Вітсу (Wits). Джерела помилок при цефалометричному дослідженні.	2
37	Біомеханіка переміщення зубів в трьох взаємоперпендикулярних площинах. Хірургічні методи, які використовуються при лікуванні ортодонтичних хворих. Втручання в межах м'яких тканин, слизової оболонки та зубних рядів. Хірургічні втручання в межах в межах альвеолярного паростку. Хірургічні втручання в межах в межах базальних частин щелеп та інших ділянках черепу.	2

38	Використання новітніх знімних та незнімних ортодонтичних апаратів в лікуванні ортодонтичних хворих. Сучасні технології застосування незнімної ортодонтичної техніки	2
	Всього:	130

6. Методи навчання

Викладання НД на практичних заняттях забезпечується методичними розробками для кожного практичного заняття, наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації, навчальні фільми), інформаційним ресурсом кафедри, алгоритмами виконання практичних вмінь і структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Самостійна робота при вивчені питань НД забезпечується методичними розробками з СРС, наочними засобами навчання (презентації, навчальні фільми), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних завдань, алгоритмами самоконтролю знань і вмінь.

Проведення поточного контролю забезпечується методичними розробками для практичних занять та методичними розробками з СРС, інформаційним ресурсом кафедри, системою тестового контролю, стандартизованими контрольними питаннями, структурованими алгоритмами контролю практичних вмінь.

7. Методи контролю

Усне опитування, перевірка опанування практичних навичок. Контроль знань з вивчення дисципліни проводиться у вигляді поточного контролю та дає змогу виявити рівень засвоєння окремих елементів навчального матеріалу, та підсумковому контролю знань.

Поточний контроль здійснюється на кожному занятті та під час самостійної роботи у відділеннях лікувальних заходів. Викладач аналізує роботу у клініці, враховуючи дисципліну (не повинно бути пропусків без поважної причини), якість оволодіння навчальним матеріалом.

Для поточного контролю рекомендується застосовувати наступні засоби діагностики рівня підготовки здобувачів вищої освіти:

- усне опитування (фронтальне, індивідуальне, комбіноване), співбесіда;
- контроль виконання практичних навичок на манекенах;
- тест-контроль теоретичної підготовки;
- розв'язання типових та нетипових клінічних ситуаційних задач.

Готовність до заняття (початковий етап) перевіряється під час співбесіді на початку заняття.

Основний етап практичного заняття передбачає відпрацювання практичних навичок, роботу у клініці. Контроль основного етапу заняття відбувається шляхом оцінювання виконання практичних навичок, вміння діяти у типових ситуаціях.

На заключному етапі проводиться підсумок практичної діяльності під час заняття, дається завдання на час виконання самостійної роботи.

Оцінка за заняття являє собою середнє від суми оцінок початкового, основного та заключного етапів.

Оцінювання поточної навчальної діяльності: при засвоєнніожної теми за поточну навчальну діяльність виставляються оцінки за 4-х бальною традиційною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), які потім конвертуються у бали 200-балльної шкали.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Підсумковий контроль знань слугує для перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни шляхом контролю теоретичних знань та практичних навичок.

8. Форма підсумкового контролю успішності

Формою підсумкового контролю успішності вивчення дисципліни є диференційний залік, який здійснюється після вивчення всіх тем. До підсумкового оцінювання дисципліни допускаються здобувачі, які виконали навчальну програму в повному обсязі. Оцінка з дисципліни виставляється як середня оцінка з усіх тем, на які структурована навчальна дисципліна.

9. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують здобувачі

Оцінювання проводиться за традиційною 4-бальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали за 200-балльною шкалою наступним чином: вираховується середній бал (за чотирьох бальною шкалою) за поточну успішність протягом змістового модулю, множиться на коефіцієнт 40 та округляється до цілого згідно загальноприйнятих правил.

Вихідна оцінка = Середнє від суми балів за модуль $\times 40$

Мінімальна конвертована сума балів поточної успішності для дисципліни вираховується шляхом складання кількості балів, що відповідають оцінці «3» на кожному занятті та складає 120 балів.

Максимальна кількість балів за навчальну діяльність складає 200 балів.

Кількість балів з дисципліни, конвертується у шкалу ECTS таким чином:

Кількість балів	Оцінка ECTS
180 – 200	A
150 – 179	B
120 – 149	C
0-119	D

Кількість балів з дисципліни, конвертується у 4-х бальну шкалу таким чином:

Кількість балів	Оцінка ECTS	Традиційна оцінка
180 – 200	«відмінно»	
150 – 179	«добре»	«зараховано»
120 – 149	«задовільно»	
0 – 119	«не задовільно»	«не зараховано»

10. Методичне забезпечення

- плани практичних занять та самостійної роботи здобувачів освіти;
- методичні рекомендації та розробки для викладача;
- методичні вказівки до практичних занять для здобувачів освіти;
- методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу здобувачів освіти;
- тестові та контрольні завдання до практичних занять;
- питання та ситуаційні завдання до контролю засвоєння розділу;
- навчальне обладнання, навчальні фантоми та муляжі;
- технічні засоби навчання: комп’ютери з доступом до мережі інтернет, використання відео- та фототеки;
- перелік теоретичних питань, та завдань для перевірки практичних навичок під час іспиту.

11. Рекомендована література

Основна:

1. Зубопротезна техніка / Рожко М. М., Неспрядько В. П., Михайленко Т. Н. [та ін.]. – К.: Книга-плюс, 2016. – 604 с.
2. Лаура Митчелл, «Основи ортодонтії», 2017 г. – 376 с.
3. Маланчук В.О. та ін. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник у двох томах. – К., ЛОГОС, 2011. – 672 с.

1. Тимофєєв А.А. Щелепно-лицева хіургія: підручник / О.О. Тимофєєв. — 3-е видання. — Київ: «Медицина». — 2022. — 792 с.
4. Тимофєєв А.А. Щелепно-лицева хіургія і хіургічна стоматологія: в 2 книгах / О.О. Тимофєєв. — Київ: «Медицина». — 2020. — 992 с.
7. Неспрядько В. П. Дентальна імплантологія. Основи теорії і практики / В. П. Неспрядько, П. В. Куц. — Самміт-книга, 2016. — 348 с.
8. Нідзельський М. Я. Ортопедична стоматологія для лікарів-інтернів: навчальний посібник / М. Я. Нідзельський, Г. М. Давиденко, В. В. Кузнецов. — Полтава: ФОП Болотін А. В., 2016. — 358 с.
9. Николишин А.К. Сучасна ендодонтія практичного лікаря / А.К. Николишин. — Полтава: Дивосвіт, 2017. - 232 с.
10. Ортопедична стоматологія: навч. посібник / за ред. В. Новікова, В. Дворника. — Львів: Магнолія, 2020. — 230 с.
11. Основи технології операцій в хіургічній стоматології і щелепно-лицевій хіургії. // Рузин Г.П., Бурих М.П., Вакуленко Е.Н. — Вінниця : Нова книга, 2016. - 408 с.
12. Рожко М. М. та ін. Ортопедична стоматологія: посібник. — К.: Медицина, 2020. – 486 с.
13. Стоматологічне матеріалознавство / Король М. Д., Оджубейська О. Д., Король Д. М. [та ін.]. — Полтава: ФОП Мирон І. А., 2018. – 176 с.
14. Терапевтична стоматологія: Підручник для студентів стоматологічного факультету вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / За ред. Анатолія Ніколішина – Вид. 2-ге, виправлене і доповнене. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 680 с.
15. Терапевтична стоматологія: підручник: У 4 т. – Т. 4. Захворювання слизової оболонки порожнини рота / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко та ін. – К.: Медицина, 2010. – 640 с.
16. Терапевтична стоматологія: підручник: У 4 т. – Т. 3. Захворювання пародонта / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун та ін.– К.: Медицина, 2008. – 616 с.
17. Терапевтична стоматологія: У 4 т. — Т. 2. Карієс. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсіс: Підручник для мед. ВНЗ III—IV рів. акред. / За ред. А.В. Борисенка. - К.: Медицина, 2010. – 560 с.
18. Терапевтична стоматологія дитячого віку. Т.1. «Карієс зубів та його ускладнення» / Л.О. Хоменко, Ю.Б. Чайковський, Н.І. Смоляр [та ін.]; за ред. Л.О. Хоменко – Книга-плюс, 2014. – 432с

19. Терапевтична стоматологія дитячого віку: підручник / Л.А. Хоменко, Л.П. Кисельникова, Н.И. Смоляр [и др.]; под ред. Л.А.Хоменко, Л.П. Кисельникової. – К.: Книга-плюс, 2013. – 859 с.: ил, табл.
20. Терапевтична стоматологія дитячого віку. Т.2. / Хоменко Л.О. та співав. – К.: Книга-плюс, 2015. - 328с.
21. Фліс П.С., Леоненко Г.П., Філоненко В.В., Дорошенко Н.М. Під ред. Фліса П.С. «Orthodontics. Dentognathic Anomalies and Deformations». - «Медицина», Київ, 2015 р. - 176 с.
22. Фліс П.С., Власенко А.З., Чупіна А.О. «Технологія виготовлення ортодонтичних та ортопедичних конструкцій у дитячому віці». - Київ: «Медицина», 2013 р. - 256 с.
23. Харьков Л.В., Яковенко Л.М., Чехова І.Л. Атлас хірургічних стоматологічних захворювань у дітей. Київ.»Книга-плюс», 2012 г., 501 с.
24. Хірургічні етапи дентальної імплантації (Базовий курс): навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних закладів IV рівня акредитації /Аветіков Д.С., Криничко Л.Р., Ставицький С.О.. ВДНЗУ «УМСА». – Полтава: 2016. – 108 с.

Допоміжна:

1. Бєлікова Н.І., Петрушанко Т.О., Бєліков О.Б. Принципи біомеханіки шинування рухомих зубів. – К.: ТОВ НВП «Інтерсервіс, 2016. – 186 с.
2. Белоклыцька Г.Ф., Волінська Т.Б. Абетка ручного скейлінгу. – К.: Ізд-во компанія «КІТ», 2011. – 68 с.
3. Борисенко А.В., Антоненко М.Ю., Сідельнікова Л.Ф. Практична пародонтологія / Науково-методичне видання. – К.: ТОВ «Доктор-Медіа», 2011. – 472 с.
4. Борисенко А.В. Захворювання пародонту: навч. посіб. / А.В. Борисенко. – К.: ВСИ «Медицина», 2013. – 456 с. - (Секрети терапевтичної стоматології).
5. Гударьян А.А., Мащенко И.С., Ширинкин С.В. Усложнення дентальної імплантаций. Мукозит. Перииимплантит (Клиника, диагностика, дифференциальная диагностика, лечение и профилактика) -LAP LAMBERT Academic Publishing, 2019. - 184 с.
6. Канюра О.А., Савичук Н.О., Голубчиков М.В. Основні напрямки реформування дитячої стоматологічної служби. – Київ: Медицина, 2010 р.
7. Коваль Н.И., Несин А.Ф., Коваль Е.А. Захворювання губ. Клінічна картина. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Профілактика. – К.: Медицина, 2013. – 344 с.

15. Король М. Д. Ортопедичні методи лікування хворих із патологією пародонта / М. Д. Король, Ю. І. Силенко, М. В. Хребор. – Полтава, 2010. – 128 с.
18. Малевич О.Є. та інш. Техніка асептики у хірургічному кабінеті: Практ. посіб. Д.: 2005. – 321 с.
19. Малевич О.Є. та інш. Техніка місцевої анестезії при малих операціях у порожнині рота: Практ. пос. Д.: 2005. – 246 с.
24. Ніколішин А.К. Сучасна ендодонтія практичного лікаря / А.К. Ніколішин. – Полтава: Дивосвіт, 2017. - 232 с.
25. Петрушанко Т.О. Вірусні інфекції, прояви в щелепно-лицевій ділянці, фармакотерапія та профілактика: навчальний посібник / Т.О. Петрушанко, С.Ю. Чечотіна, Т.Д. Бублій. - Полтава, 2013. - 170 с.
26. Протоколи протезувания у стоматологічної імплантології. Протезування при повній адентії / Д.Вісмайер, П.Казентіні, Г.Галучі, М.К'япаско. – М.: Квінтессенція, 2017. – 256 с.
27. Фліс П.С., Тріль С.І., Вознюк В.П. «Дитяче зубне протезування». – Київ: «Медицина», 2011 р. - 200 с.
28. Фліс П.С., Тріль С.І., Вознюк В.П., Леоненко Г.П. Детское зубное протезирование. – Київ: Медицина, 2011 р. – 192 с.
29. Фліс П.С., Тріль С.І., Вознюк В.П., Леоненко Г.П. Pediatric Dental Prosthetics- Київ: Медицина, 2012 р. – 176 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Міністерство охорони здоров'я України: <http://moz.gov.ua/>
2. Національна наукова медична бібліотека України: <http://www.library.gov.ua/>
3. Бібліотека Одеського національного медичного університету: <http://libblog.odmu.edu.ua/?m=1>
4. Університетська бібліотека ОНМедУ <http://onmedu.edu.ua/osvita/biblioteka>
5. Центр тестування МОЗ України: <http://testcentr.org.ua/>
6. Архів журналу «Вісник стоматології»: <http://www.visnyk.od.ua>
7. Архів журналу «Інновації в стоматології»: <https://www.instom.od.ua/index.php/nauchnaya-deyatelnost/izdatelskaya-deyatelnost/innovatsii-v-stomatologii>
8. Англомовний веб-ресурс для лікарів та інших професіоналів охорони здоров'я: <http://www.medscape.com>
9. Англомовна текстова база даних медичних та біологічних публікацій: <http://www.pubmed.com>

10. Англомовний веб-ресурс для лікарів та інших професіоналів охорони здоров'я: <https://emedicine.medscape.com/pulmology>
11. Кафедра терапевтичної стоматології ОНМедУ:
<https://onmedu.edu.ua/kafedra/terapevtichnoi-stomatologii>
12. Кафедра стоматології дитячого віку ОНМедУ:
<https://onmedu.edu.ua/kafedra/stomatologii-ditjachogo-viku>
13. Кафедра хірургічної стоматології ОНМедУ:
<https://onmedu.edu.ua/kafedra/hirurgichnoi-stomatologii>
14. Комп'ютерна програма для стоматологічних потреб:
<https://dental-ss.org.ua>
15. Електронна медична бібліотека: <https://BooksMed.com>
16. Сайт ОНМедУ: <https://onmedu.edu.ua>